



SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ HIVATAL,
hová a *dolgozatok*
és *előfizetési pénzek*
küldendők:
Kolozsvár, Ref. Theologia,
2. számú lakás.

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET „EGYHÁZI ÉRTEKEZLET“-E
TÁMOGATÁSÁVAL
SZERKESZTI:
NAGY KÁROLY
REF. THEOL. TANÁR.

Megjelenik minden vasárnap egy íven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona Negyedévre . . . 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára . 10 fillér.

A böjt.

Rom. XIV. 17.

Igy nevezzük azt az időszakot, a melyben az emberek elvonják maguktól a táplálékot, vagy legalább bizonyos ételektől tartózkodnak. A hamvazószeredától nagypéntekig, illetőleg husvétig terjedő 40 napot *nagyböjtnek* nevezik nálunk, a mikor a római- és görög-katholikus valamint a görög-keleti egyházban is vallásos és egyházi törvény rendeli, hogy zsiros eledelt nem szabad enni sem hust, kivéven — a halat.

E tilalommal, tudvalevőleg, a nevezett egyházak művelt tagjai ma már nem sokat törődnek. De a köznépre nézve majdnem teljesen ez képviseli a vallást. A lopás, csalás, rablás sőt gyilkosság is úgy tűnik fel ez emberek előtt, mint a melyeket csak a törvény büntet; hanem zsirost enni pénteken vagy más böjti időben: az az igazi *nagy bűn*, melyet maga Isten büntet meg csapással, betegséggel, kárral, mint a hogy mai egyik hírnünkben a csiki pápista ember példájából láthatni.

Időszerű hát feltenni a kérdést: *honnan van a böjt eredete? Micsoda értéket tulajdonítanak neki; és mi a jézusi értelemben vett igazi keresztyén böjt?*

A böjt *pogány vallásos gyakorlat*. Az a gondolat képezi alapját — mint minden más testsanyargatásnak is (ászkézis) —, hogy a mi testi, földből való — az a Sától van, melyet kinozni, sanyargatni, megölkölni kell, hogy a lélek tőle megtisztuljon. E gondolon alapuló testsanyargatást Indiában a Brahmanista vallásuk érvényesítik legkövetkezetesebben. A zsidókhoz is a pogányoktól ment át e szokás s eleinte csak «a nagy engesztelőnapon» gyakorolták, mig később

rendszeressé lett s úgy gondolkodtak, hogy a *böjtléssel a jó Istennél különös érdemeket szereznek*, melyet Isten gazdagon jutalmaz.

Ily felfogással érvényesítette a böjtöt a római és görög keresztyén egyház is és követeli mindmaig. Jelentőségét részint abban találja, hogy a test kívánságain való uralkodás gyakorol a rosszindulatok feletti uralomra is, részint, hogy ez szoktat Istenre gondolni, részint a gyász és szomorúság külső jelképét látja benne, részint — és főleg ezt hangsúlyozza — *ez által kedves dolgot cselekszik az Isten előtt, ki ezért meghallgatja és teljesíti kérését.*

Ebből az utóbbi pogány gondolatból származott a pogány és keresztyén emberhez nem illő eljárás, melyet sok vidéken még a reformátusok sem szégyenlenek gyakorolni, hogy böjtöt fogadnak valami tervük sikerülésére, sőt megteszik azt az istentelenséget is, hogy böjtöt fogadnak azért, hogy az Isten haragosaikat megverje csapással és betegséggel. Olyan gonosznak tartják az Istent, milyenek ők maguk! Így lesz a böjt Isten veresége és átka azokön, kik gonoszat várnak az Istentől s nem az ő kegyelmébe, hanem a halba vetik reménységüket!

Aztán mi haszna van annak a böjtnek, a melynél hust és állati zsirt nem esznek ugyan, de annál ingyenczebb ételekben duskálnak a gazdagok? Mi haszna van annak a böjtnek, mely a szegény embernek elveszi erejét, hogy ne tudjon derekason dolgozni saját urának és családjának és az által is igazán és némesen szolgálni az Istent? Mi haszna van a böjtnek, ha a test sanyargatása mellett szabad folyást engednek a lélek gonosz indulatainak: haragnak, gyűlölségnek, rágalomnak, pletykának, alattomoságnak, lopásnak,

házaságtörésnek, tiltott szerelemnek, csalásnak, aljasságnak, káromkodásnak stb.?

Még Buddha is, a nevéből nevezett indiai vallásnak alapítója, azt mondja, hogy nem a testet, hanem a lélek, vágyait kell kiölni. Persze, ő a rosszakkal együtt a jókat is kiölni akarja, hogy ne maradjon meg semmi

A katolikus és oláh bűjtölés tehát inkább káros, mint hasznos a vallásra, mert azt hiszi, hogy ha bűjtölt: eleget tett az Istennek s egyéb gonoszsgót szabadon követhet el.

Az igazi keresztyén bűjt nem eféle haszontalan külsőségekben áll. «Nem az tisztátalanít meg, a mi a szájon bemegegy; hanem, a mi kijön.» «Mert az Isten országa nem ételben, nem italban áll, hanem igazságban, békességben és a Szent-Lélek által való örömben. A ki ezekben szolgál a Krisztusnak, az kedves az Isten előtt.» (Rom. 14. 17-18.) A Jézus Krisztus szerinti bűjt: a lélek gonosz indulatainak elnyomása, kiirtása s helyükbe Krisztusnak, a szeretetnek beplántáltatása. Az igazi keresztyén bűjt: a magunkba való visszavonulás, számotvetés önmagunkkal, lelkünkkel, szívünkkel és jó Istenünkkel. Az igazi keresztyén bűjt lelkünknek tápláltatása, nem e világ hiúságaival, élvezivel és örömeivel, hanem az Isten igéjével. Tiltott táplálék nem a hus és zsír, hanem a bűn; az igazi eledele a léleknek pedig — a bűnbánat, bűnbocsánat, megtérés, megújulás és hit.

A keresztyén meggyőződés szerint Istennek minden teremtménye jó arra, hogy éljünk vele, ha hitből, azaz, Isten iránti hálaadással cselekeszünk. Az Isten mindent átadott nekünk embereknek, hogy használjuk — az ő dicsőségére. «Mind a tiétek — mondja Pál apostol — . . . ti pedig a Krisztuséi, Krisztus pedig az Istené» (I.

Kor. III. 21-33.) «Azért akár esztek, akár isztok, akármit cselekesztek, mindent az Isten dicsőségére cselekedjétek!» (I. Kor. X. 31.) «A szabadságban azért, mellyel minket a Krisztus megszabadított, — álljatok meg és ne kössétek meg magatokat emberek szolgálatjának igájával!» (Gal. V. 1.) *Ha a Krisztusban nyert szabadságtól elfordultok — szolgáló lesztek a bűnnek.*

Az elhunyt angol királynő — a halálról és betegségről.

Viktoria angol királynő, kinek képét mai számunk hozza, — merjük állítani — minden nagyságát, nemességét, jóságát, uralkodói, női és családi összes erényeit *mély vallásosságának* köszönhetette. «*Gondolkozó keresztyén*» volt a szó legnemesebb értelmében. Vallásossága nem a szóban, a kifejezésekben, nem az egyházi szertartásokban való pusztán részvételben állott, hanem a dolgoknak mély, igaz felfogásában. Az isteni gondviselés, világ kormányzás felséges munkáját nem kívül kereste, hanem a dolgok benső rendjében szemlélte, kereste, bámulta. Keresztyéni megnyugvása ennél fogva, nem a kényszer előtt való kellelten meghódolás, a változhatatlan előtt való keserves lemondás volt, hanem nemes, békés megnyugvás a mennyei Atya akaratán, miután mindenben képes volt felismerni, hogy az nem rossz, hanem az isteni bölcsességnek megfelelően — *jó*.

A mit általában legnagyobb rossznak tartanak s a mitől éppen e miatt sokan annyira félnek is — *a betegséget és halált* is minő más szem-

TÁRCSA.

Egy pap . . .

*Egy pap fegyvert fogott magára
S kioltá önnön életét
Ott sirt fölötte özvegy, árva,
A míg a sir magába zárta,
Míg csöndben eltemették.*

*Oh, hogy nem bírom azt a képet
Eltörteni, feledni én!
E szörnyű tett lelkembe tépett.
E kép! e kép — bármerre lépjek —
Elöttem rémlik feketén!*

*Mi gyötrelem vihette rája,
Hogy eldobá az életet?
Az ég fia, az Úr szolgája,
A kinek ihlett ajka, szája
Hitet, bizalmat hirdetett!*

*Hát oly czudar rongy lett az élet,
Hogy értéke már semmi sincs?*

*S nyomán egy percnyi gyöngeségnek
A porban ér csak szörnyű véget,
Mint hitvány, összetört bilincs?*

*Vagy mind, mi egy világot éltet,
Egy perczen omlik semmivé?
A szó szárnyára kél a szélnek,
Hogy azt, mit az **ajkak** beszéltek,
A lázadó **szív** nem hívé?*

*Hazugság hát a hit beszéde?
S a földön, égen minden az?
Felsír a megrendülő égre
A kétség sivár bölcsesége:
Csak **egy**, csak a halál igaz!*

*Oh vádat szórjak hamvaidra,
Hogy szörnyű sorsod így szövéd?
S bár kétségbe esve, bárha sirva
Dobjam rád a néma sirra
A bölcs kárhóztatás követ?*

*Vagy összetörve elfogadjam
A gyilkos fegyver igazát,
Mely lelkünk innen elragadja,
Hogy **ott** keressen a föld rabja
Egy tisztább, boldogabb hazát?!*

mel nézte, mint napjainkban a legtöbb ember! Ugy volt meggyőződve, hogy a haláltól való félelem onnan van, hogy helytelenül gondolkoznak róla. Ha annak néznék, a mi valósággal: — az örök létbe való átmenetnek, hány ember kiméltetnék meg a haláltól való félelem rettegéseitől! Pedig a boldog, csendes halál a keresztyén életnek egyik legnagyobb áldása, — jutalma. Erre gondolt, midőn mások megnyugtatóra is keresztyén hitének bizonyosságával, költői lelkének közvetlenségével leírta gondolatait «A haláltól való félelemről» és «A betegségről.»

1.) A haláltól való félelemről.

«Az életet gyakran hasonlítják az olyan utazáshoz, melyet beleegyezésünk nélkül kezdünk meg és akaratumk ellenére fejezünk be. Nyugtalanul sietünk benne mindig előre. Ismeretlen éjszaka homályából jövünk elő, hajnalpir derengő világánál járunk és egy másik éjszakával megyünk szembe ismét.

Perczek, órák csak úgy futnak. Mily szivesen időznénk a tavasz virágainál, a melyek az ifjuság rózsás hajnalán felénk mosolyganak! Ha nem egy titkos hatalom vonz tovább; a szép virágokat saját kezünkkel tépjük el s már az élet delelő napja tűz le fejünkre. Lombos, árnyas pihenőre találunk, a hol olyan szivesen telepednénk le; de nem, mennünk kell tovább . . . tovább! Hiában törjük magunkat, hogy az élvezeteket, miket utunkban találunk, lekössük. Alig próbáljuk meg s már jelentkezik az esti pir az ég fellegein s nyomában csendesen terjeszti ki fátyolát az éj. Ismét szeretnők lassítani lépteinket, hogy bár a felséges est hűsítő fuvalmát szívassuk magunkba;

*Nem háborítlak! . . . Fedd be, fedd be
Szívét, oh szent föld, csendesen!
Csak imám suttog az egekre:
«Ne vigy, ne vigy a kísértetbe,
Oh én hatalmas Istenem!»*

Szabó Jenő.

Eltévedt bárányok.

I.

Szép magyar hazánkban, néhány esztendő óta, erősen megindult a lélekhalászat. Különösen Erdély bércei között foly ez a munka lázasan, és hagy maga után szomorú nyomokat. Itt, hol századokon át a három nemzet: magyar, német, oláh jó békekességben élt egymással és a négy religio: református, lutheránus, unitárius és katolikus a legszebben megférte egymás mellett: most báránybőrbe öltözött farkasok járnak szét és megrabolják a sziveket, feldulják a családi élet szentélyét.

A Jézus nevében tűzszikrát dobnak el mindenütt, de nem a jézusi szeretetnek tűzszikráját,

de egy ismeretlen hang hív: előre! előre! — A lenyugvó nap sugarai kialszanak, sötétség fed be mindent, a föld árnyékba borul, érzékeink nem szolgálnak.

A vándorutnak vége!

Ez sorsunk; tudjuk mindnyájan. S mégis honnan, hogy a kik nem remegtetek az éj előtt, melyből elő jöttetek az életre, visszariadtok az éjszakától, melybe belépnetek kell?!

Avagy a lét és élet bámulatos változásai talán a ti személyes munkátok? Nem, nem; ne gondoljátok! Egy felettünk álló örök hatalom bölcs törvényeinek eredményei azok.

Mert hát mi is az, mit mi «halál»-nak nevezünk?

Mint egy gyertyának kialvása, csendes önkívület, melyben elfeledjük magunkat, a mult napok eseményeit, mint a midőn elfeledjük a tűnő álm képeit, hogy ismét mint az álomban új képeket alkossunk, a melyek minket magasabb körbe, a teremtmények magasabb világába emelnek.

Miért félünk a haláltól, mikor az nem lehet egyéb, mint átmenet egy jobb állapotba? Mikor elmulásunkra gondolunk, miért ragaszkodunk olyan felette igen ehhez a léthez, bármilyennek legyen is ez alkotva? Hiszen, bizony kevesen lennének köztünk, kik — ha reájuk volna bizva — életüket újra kezdenék annak lefolyt nyomoruságaival, ha ki volna kötve, hogy azon semmi változás sem történhetik . . .

Nagy tévedésnek esik áldozatul, ki megengedi, hogy az élethez való ösztönszerű ragaszkodás kínzó szenvedéllyé hatalmasodjék, a mely esztelen félelemmel tölti el a halál előtt és e földi életnek tulhajtott értéket tulajdonit.

A mi a mi képzeletünkben a halált olyan

hanem a gyűlölségnek, a vallási villongások emésztő tűzének szikráját

A tűz éget; a tűz sebeket ejt . . .

Szegény Kasper Frigyesnek az édes anyja érzi most legjobban annak az emésztő tűznek a nyomait. Az ő édes anyai szívét sebzé meg leginkább, mert ő egyetlen, szép fiát veszíté el. Örökre talán? Ki tudja?!

— De hát kicsoda ez a Kasper Frigyes?

Bölcsője ott ringott Kaczán, egyszerű, szalma fedeles házikóban. Szülői bessületes, munkás földmivelő szászok, kiknek a földi élet kevés és mulandó javai mellett, legdrágább kincsök: evangéliumi protestáns hitők.

Ebben a protestáns hitben ohajtották felnevelni fiukat, Frigyes is. De, hogy a hit mellé tudományt is szerezzen, beadták tanulni a segevári szász gimnásiumba. Fáradsággal, véres verejtékkel szerzett filléreiket költötték rá. De, szivesen tették, mert a fiu szépen tanult.

Hogy örült a két öreg, mikor Frigyes hazament vakációkra és mutatta a jó bizonyítványt!

— Lám csak, anyjuk, mégis ellenezted, hogy ne adjuk kolégiumba. Meglásd, e fiuból ember lesz — mondogatta az öreg szász

— Ugy-e, édes fiam, haza jössz karácsonra

rémitővé teszi, a legtöbb esetben nem egyéb, mint a test beteges állapota.

Nem azok a változások félemlítenek meg minket, a melyek a halálban valósággal végbe mennek, hanem azok a hamis képek, melyeket mi alkotunk róla. Itt is az ember csinálja maga magának a szenvedést és gyötrelmet . . .

A haldokló ép' oly keveset tud az életből a halálra való átmenetről, mint mi az ébrenlétből az álomba való átmenetről.

Sok embert ismertem, kik halálos ágyukon világos öntudattal néztek szemébe a feloszlás pillanatának sőt a kik azt előre jelezték. Képzetalkotta rémképek nem rontották meg előre nyugalukat és így ajkukon mosollyal aludtak el, félelem nélkül, mint minden kereszténynek tennie kellene, ki hiszen az Istenben . . . A haldokló vonásainak elváltozását, melyet a körülállók látnak, ő maga nem veszi észre. A betegség lehet szenvedésteljes, de a betegség megszűnése — nem.

Ha a test láttára, melyből elszállt a lélek, s a mely ott fekszik előttünk mozdulatlanul, halványon, élet nélkül, a ki nem érzi a mi fájdalmunkat, a kinek nincs részvéte könnyeink iránt mintha soha sem is tartozott



† Viktoria angol királynő.

volna hozzánk és nem is ismert volna minket soha, — megborzadunk: egyedül csak a képzelődés az, mi megreszkettet és megrázza egész valónkat. Ily pillanatokban, ha magunkba tekinténénk, belátnók, hogy csak azok miatt sajnáljuk a halottat, a mit mi vesztettünk benne.

De neki, — neki nincs tudomása semmi veszteségről. Mi gondolunk arra, mi érezzük, hogy bennünket mennyire szeretett, mily szívesen

maradt volna továbbra is velünk; mi érezzük fájdalmasan, hogy tőlünk elszakadt és hogy hiába igyekeztünk őt visszatartani. Az elköltözött azonban minderről nem tud semmit sem, őt immár nem nyugtalanítja semmi földi. Sőt utolsó órájában a szomorú gondolatokról, a fájdalmas érzésekről sokkal kevesebbet tudott, sokkal kevesebbet érzett, mint azok, kik mellette állottak. Ő elköltözött az élők sorából s csak porhüvelyét, kihült alakját, földi részét hagyta itt nekünk, melyet mi annyira szeretettünk, a míg élt, s a mely most immár visszatér a porba, melyből vétetett.

2.) A betegségről.

A sokféle szenvedés közt, melyek az embert érhetik, a betegség a legsúlyosabb.

is, kérdezgette az édes anyja, mikor közeledett szeptember elseje.

— Haza jövök, édes anyám, csak ne búsuljon.

Szeptember elseje megérkezett. Hamar eljött. A fecskék útra keltek, Frigyes is velök ment. Bánatos volt, hogy meg kellett válni az anyafészekről, pedig nem először válik meg. De, vajjon, nem utoljára-e?

Hosszan csókolták egymást az édes anyjával. A gözös fűtyölt és Frigyes indult Segesvárra. A jó öreg asszony sokáig nézett a robogó vonat után, s aztán némán, szótlanul mondogatta: Vajjon, látlak-e többet, édes fiam? Valami sejtelem szállotta meg a lelkét. Az anyai sejtelem nem csal.

— Hátha valami éri ezt a fiut, apjuk. Nem gondolok jót. Miért is volt ez olyan szomorú?

— Ej, ne prófétálj mindig, ugyan mi érné, vágott vissza az öreg szász. Azzal haza mentek. Dolgoztak és imádkoztak tovább.

Eltelt egy hét, kettő . . . Eltelt egy hónap, de Frigyes még nem küldött levelet haza. Pedig, hogy várták!

— Ugy-e mondtam, hogy valami baj van, azért nem ír . . . Tünődött esténként az öreg asszony.

Egyszer mégis megjött a levél. Rövid volt, de annál lesújtóbb. Ilyenformán hangzott:

«Kedves Szülőim! E sorokat Gyulafehérvárról írom, hol jelenleg kis pap vagyok a római kath. papnevelő intézetben. Ugyanis, még a főgymnasium IV. osztályában kételyem támadt a Luther-féle tanok iránt. Kételyemet elosztandó kutatni, olvasgatni kezdettem. Az isteni kegyelem működött, de a felmerült nehézségekkel még sem tudtam megküzdeni. A római kath. segéd lelkészhez mentem tehát, s mit olvasás útján meg nem érthettem, ő megmagyarázta. És itt kezdődik életem Galgothája. Választanom kellett a felismert igaz hit és szülőim között. Választottam. Történjék bármi, római katolikus akarok lenni. Győztem, de tudom, hogy szülőimet elveszítettem. Frigyes.»

Az öreg Kasper szemei megteltek könnyel; a levél kihullott kezéből. A jó öreg asszony pedig az utolsó szavak sulya alatt összeesett.

Történt pedig ez, az Urnak egyezerkilencz-századik esztendejében!

* * *

És Kasper Frigyes, az eltévedt báránka, csakugyan kispap lett. Ott van a gyulafehérvári róm. kath. papnevelőben. Nappal szorgalmasan

A beteg szenvedése miatt nem adhat kárpót-
lást az élet semmi öröme. Adjatok a betegnek
minden képzelhető élvezetet; ha betegsége meg-
maradt: rá nézve elveszett a világ fele. Fektes-
sétek selyemre, biborra: szenvedéseit nem kevésbé
érzi s ha szempilláit kerüli az üdítő álmom: sze-
rencia nélküli, mint az a nyomorult koldus, ki az
utca kövezeten alszik egészségesen. Adjatok a
beteg elébe a világ leggazdagabban terített asz-
talát s mint hitvány semmiséget fogja eltaszítani
magától és irigyen gondol a koldusra, ki száraz
kenyerét jó étvágyal rágja. Ültessétek a világ
leg hatalmasabb birodalmának trónjára, adjatok ki-
rályi pálcát kezébe, koronát fejére s ő megvetve
fog az aranyra, biborra, hatalomra tekinteni és
inkább örvendene, ha — mint legutolsó alattva-
lója — szalmafedeles kunyhóban egészségesen
dolgozhatnék az övéért és örvendhetne nekik.

Bizony nincs a földön nagyobb, drágább
kincs az egészségnél.

De te azért, kit súlyos betegség gyötör, be-
tegség, mely nemcsak örömeidet vette el, hanem
tán reménységedet is, hogy életben maradhass:
— ne essél kétségbe! Az órák, melyeket nyögve
töltesz betegágyadban, földi örömeidre nézve el-
vesztek ugyan; de lelkedre nézve — hidd el —
nyereség. Azok a keserű percek, azok szereznek
neked el nem muló, drága kincseket. Te, ki eddig
jó egészségben és teljes erőben oly büszkén
szólted messzenéző terveidet s nem is akartál
ismerni semmi korlátot s határt: im, most meg-
alázkodva, reszketve érzed és ismered meg a
mindenható kezét, a mely intézi a nagy világok
sorsát ép' úgy, mint a legutolsó teremtményét s
ezek közt a tiédet is. Most ismered meg, hogy
az ő akarata a legfelső törvény, mely alól ki nem
vonhatja magát semmi sem.

tanulja az isteni tudományt. Tanul a szeretetről,
és, ime, úgy érzi, hogy őt senki sem szereti ott
igazán. Tanul a békességről, és az ő lelke mégis
háborog, hiába vezekel. Tanul a boldogságról, s
ő a legboldogtalanabb!

Este puha, fehér párnára hajtja le fejét, de
álmom alig jó szemére. Ha nehezen elalszik, álmo-
dik arról a két öregről, ki most megtörve, bána-
tosan viraszt a kaccai szalmafedeles házikóban.
Almodik arról a jó édes anyáról, kinek egy öle-
léséért, egy csókjáért oda adná az egész isteni
tudományt, mert azt álmodja, hogy az a jó anya
most is szereti őt.

Oh, be nehéz, lázas álmom!

Azok a sima, mosolygó arcú szent atyák
pedig, kik ezt a nehéz álmot okozták neki, alusz-
nak csendesen . . . Mit nekik az ország törvsnye,
mely tiltja a kiskorúak vallás változtatását, mit
nekik a szülők fájdalma, a gyermek hálátlansága!
Csakhogy kezük közé kaphattak egy elbolondított
gyermeklelket: az ő gondjuk, hogy fanatikus pro-
testáns gyűlölőt faragjanak belőle — az Isten
dicsőségére (? !).

Beteg vagy, súlyos beteg. Gyermeked, kik körülállják ágyadat s reád aggódó, szomorú
szemekkel tekintenek: árváknak, hitvestársadat,
ki mély fájdalmát hiába igyekszik előtted rejte-
getni: özvegynek nézed immár, kikért te többet
semmit sem tehetsz; de azért ne csüggedj! A
Gondviselés hatalmas keze meg fog tartani. S ha
szenvedéseid még nagyobbak lennének is, ha
szorongatásod még fokozódnék is, ha kilátásaid
a jövőre még sötétebbek lennének is: Isten min-
dig az marad, a ki: — *a te Istened.*

Küzdj bátran a szenvedés óráiban és tartsd
meg hitedet! Ne aggódj! Gyermeked sorsa ugy-
sem az lett volna, a mit te tervezteél, te képzel-
tél; hanem az, mit számukra az Isten rendelt. És
ha rád nézve elvégeztetett, hogy válnod kell a
drága lényektől, kiket eddig magadéink tudtál,
ha a válás pillanatában hullatott könnyek az el-
sők, melyeket a tiédnek okoztál: légy nyugod-
tan — áldva vagy.

Az Atya, ki teremtett mindeneket, csak egy
pár perczel hamarabb hívott el téged a boldo-
gabb világba; de nemsokára a tiéd is és mind-
nyájan követni fogunk tégedet. Mért szomorkodik
hát oly igen a szíved, mért gyötör aggodalom a
tiédért, szeretteidért? A te Istened nem Istene-e
a tiédnek is, kiket te úgy szeretsz?!

Miért sírsz, vigasztalhatatlan özvegy, hitve-
sed koporsója mellett? És te, gyenge gyermek,
szülőid sirhantjainál? . . . Mi van a koporsóban,
mit eresztettek le a sirba? Vaj' egyéb-e az, mint
a halandó porhüvely? Vagy talán e lélek is meg-
halhat, porrá lehet a testtel?

A mi téged elhagyott, a mit szemeid keres-
nek: nincsen itt. Emeld szemeid az égre, pillan-
tásod hadd járja át a határtalan mindenséget: ott
vannak, kiket keressz.

Az a titkos erő, mely a port megeleveníti
s a mit léleknek nevezünk, az a lélek, mely ked-
vesed szemének szelid pillantásából feléd mosoly-
gott, mely kedves ajkiról oly barátságosan szólt
neked — *elszállt az Istenhez!*

Az Urnak utai.

Szabó János, módos gazda ember elvesztette
rövid egy év alatt szép két gyermekét és után-
nok jó feleségét. A bánat rágodott lelkén, ke-
rülte az embereket és kerülte a templomot; végre
arra határozta magát, hogy felekezeten kívüli lesz,
mert ő nincsen miért vallásoskodjék, hordozza az
egyház terheit, mivel vagy nincs Isten és akkor
a hit czéltalan, vagy ha van, akkor az ő világ
igazgatásában nincsen bölcsesség és így hozzá
folyamodni úgy sem érdemes, mert Isten az em-
ber sorsával — nem törődik.

Szándékát elbeszélte a papnak és azt a fen-
tiekkel indokolta.

A pap, nyugodtan végig hallgatta az elkese-
redett ember beszédét és azután a következő
beszélgetés folyt le közöttük:

A pap: Szabó uram! Isten dorgál minket a mi hasznunkra, hogy részesei legyünk az ő szentségének. Minden dorgálás pedig, jóllehet most nem látszik örvendetesnek, hanem szomorúnak, mindazonáltal végre az igazságnak szelid gyümölcsét termi azoknak, kik abban gyakorolták magukat!

Sz.: Jól van, tiszteletes uram, legyen hogy igazza van, mert maga az írásból beszél; de miért van, hogyha körül tekintünk a világban, látjuk hogy az igazak szenvednek és az alatt a gonoszok örvendenek; holott úgy kellene, hogy a jószágot jutalom, a bünt büntetés kövesse

P.: Lássá Szabó uram, a maga beszéde egyoldalú beszéd, jöjjön azért nézzük csak közelebb-ről meg a világban előforduló rosszat. Nekünk két világról van alkotásunknál fogva fogalmunk, a természeti és erkölcsi világról. Mindkettőről bizonyos törvényeink vannak: azt a mi e törvényekkel megegyezik jónak, a mi ellenkezik rossznak nevezzük. A természeti rossz, ellenkezésben áll az anyagi boldogságról alkotott fogalmainkkal. Azonban a boldogság ezen fogalmát pontosan meghatározni igen nehéz, mert egyiknek ez, másiknak az képezi boldogságát. De, ha felemelkedünk, oly magas álláspontra, hol nem az egyes ember érdekét vesszük alapul, hanem az emberiségét, akkor a természeti rosszat még a halált is más színben fogjuk látni. Hányszor volt rá eset, hogy a ragályos kór, ezereket és közöttük annyi szülőt és kedves gyermekeket tett áldozatává, s mi lőn az eredmény: az életben maradt lakosok nagyobb tisztaságot fejtettek ki, jobban ügyeltek az egészségügyi szabályok betartására, a mértékletességre, jobban látogatták a templomot és így a csapás egyik rugója lett az emberiség előhaladásának.

Sz.: Hiszen tiszteletes Uram, — szölt már kissé megalázódva a panasz embere, — a mi a természeti rosszat illeti, megértem hogy midőn Isten ellen szólottam, tévedtem; de mit szölt tiszteletes uram az erkölcsi rosszról! Hogy védi meg tiszteletes uram az isteni gondviselést, midőn nap-nap után látjuk, hogy a konkoly együtt nő a tiszta gabonával az emberi világban; mert ha csakugyan gondos a világ gazdája, nemde az kellene hogy első kötelessége legyen, hogy küldje ki az ő szolgálait és vágasson ki minden rosszat és vettesse az égő tüzre?

P.: Ugye, Szabó uram maga igen jól tudja, hogy erény és bűn csak ott lehet a hol szabad-akarát van. Isten mindenkinek lelkébe beírta a maga törvényeit, ez pedig int, figyelmeztet minden lépésnél; de ha e törvény szavát nem akarjuk meghallgatni s figyelmeztetése daczára mi magunk rohanunk a veszélybe, kérdem: valjon szabad-e, sőt nem a legsőtétebb hálátlanság, az atyát vádolni azzal, a mi tényleg a mi bűneinknek eredménye? Mert lássa édes afia valjon gátol-e minket Isten, hogy a Krisztus által közölt isteni törvényeket kövessük, a ki úgy szerette e bűnös világot, hogy egyszülött fiát adta érte, hogy minden a ki benne hiszen el ne vesszen, hanem örök élete le-

gyen; nemde magunk vagyunk okai egyedül, ha Isten törvényeitől eltérünk?!

Sz.: Ugy látom tiszteletes uram Isten hosszú türésére czéloz, hát kérem aláson ez mind igen szép dolog, de ha a dudva együtt nő a jó gabonával az elfojtja ezt és a végén a sok gízgznak ugyan mihasznát veszi a gazda.

P.: Én ezen aggodalmára Szabó uramnak először is azt kívánom kimagyarázni, hogy a szentírás, hogy értelmezi az isteni hosszütürést. Ez, az írás szerint nem egyéb, mint várása annak, hogy a megtévelyedett, elhagyván a rossz utat, visszatérjen a kegyesség ösvényére. Ellenkezik-e ezen várakozás az Isten jószággal, avagy a hosszütürés ártalmára van-e a többi gyermekeknek? Sőt inkább az, hogy Isten türelmesen elnézi, az én bűnös társam hibáját, nem azt az érzést ébreszti-e bennem: ha Isten ilyen türelmes még a gonoszok iránt is, milyennek kell lennie, a jókkal szemben?

Sz.: Jól van tiszteletes uram, én elhiszem, hogy az isteni hosszütürés szép dolog, de azért czélszerűségét még nem látom át a mondottakból, mert a kimélet a gonoszokat még merészebbé teszi; úgy van velök, mint a mesebeli mérges kigyóval, kiről egy jószívű ember a nagy követ leemelte és hálából megakarta azután marni jóltevőjét.

P.: Hogy e kérdésére megfelelhessenek Idvezítőknek a konkolyról szölo szavait veszem alapul. Ha, e bibliai hasonlatot egyes emberekre visszük át Szabó uram, a tiszta gabonát szivünk tiszta érzelmeinek, a konkolyt vétkes gondolatainknak nevezhetjük; már most kérdem megsemmisítve az embert, nem öltük-e el benne azt a jót is, a mely sok egyebek hasznára válhatott volna? Ki volt elkeseredettebb ellensége a Krisztus követőinek, mint Pál apostol; a tulbuzgó emberi értelem szerint, azonnal kikellett volna e veszélyes konkolyt irtani; de az isteni hosszütürés nem azt eredményezte-e, hogy ő vált Krisztus hitének legbuzgóbb apostolává? Már most kérdem valjon bölcsesség-e az irtást követelnünk, rögtön, azonnal? Mert lássa Szabó uram, a tulbuzgóság az ember részéről nem is kötelesség, sőt hiba, nagy hiba. Mikor, Huss János barátját, Prágai Jeromost Constanzbán máglyára kísérték, egy szegény asszony lelke együgyűségében, nagy darab fát vonszolt a máglyára, hogy tehetsége szerint ő is előmozdítsa a szent ügyet, az eretnek megégetésében, a vértanu így sóhajtott fel: »Boldog együgyűség.« Ezt is figyelembe véve, valjon bölcsesség-e az isteni hosszütürés ellen szölanunk, mert ki kezeskedik nekünk, hogy az igazságot akarván, nem a magunk fejére kértünk büntetést?

Sz.: Értem tiszteletes uram, most már megnyugodott háborgó lelkem, — mind jó a mit Isten teszen! Bocsásson meg szavaimért, a bánat homályosította el hitemet, de az isteni ige vissza adta azt. Jövöben tiszteletes uram engedelmevel ha bármilyen kételyem támad ide jövök; mert tiszteletes uram igazán beszéli a jó Isten törvényét.

P.: Szabó uram, a mit szölottam nem ma-

gamtól mondtam, hanem Krisztussal mondtam és örvendek ha ebből megértette az írásnak szavát. melyet az ur kijelentett prófétája által: *«Az én gondolataim nem a ti gondolataitok és a ti utaitok, nem az én utaim, hanem a mint az ég magasabb a földnél, úgy az én utaim magasabbak a ti utaitoknál, az én gondolataim a ti gondolataitoknál.»*

Péchy Árpád.

Hazai krónika.

As országgyűlés folytatja a vallás- és közoktatásügyi költségvetést. Hiába kerülgette a miniszter a vallásügyi kérdéseket a kath. néppárti képviselők gondoskodtak róla, hogy el ne maradjon. Az egyetemi kérdés alá csempészték ugyan, de felvetették. A budapesti egyetem kérdésénél ugyanis évek óta megszokott dolog volt, hogy a főrendi házban egy kath. püspök felszólalt s kívánta, hogy ez az egyetem kath. egyetem legyen, mert annak alapját a Pázmány Péter által Nagy-Szombatban alapított kath. főiskola képezte, melyet csak Mária-Terézia idejében helyeztek át a mai Budapestre s azután kezdtek támogatni állami segéllyel. A miniszterek erre mindig azzal feleltek, hogy ez az egyetem országos alapokból állítatott fel, az ország pénzén tartatik fenn maig is, tehát az állami intézet, melynek a dolgaiba beleszólani a kath. egyháznak joga nincs. Ha eredetét egy kath. érsek által élvezett országos vagyon jövedelméből vette, hát tartanak is fenn benne egy kath. papképző intézetet a kath. egyház szolgálatára, de tovább menő jogot az állam nem ismerhet el. Ez úgy évek óta e két — rendszerint rövid — felszólalással végeztetett el. Mióta azonban az «elnyomott» katolikusok megalakították a néppártot: e kérdést nemcsak a képviselő-házban vitatják; hanem kivitték az utcára sőt az egyetemi tanulók közé is. A különböző kath. iskolákból ugyanis sok protestáns és zsidógyűlölő ifju kerül itt össze, kik szeretnék ezeket az egyetemről kiturni. Hogy, hogy nem — maig se lehetett kideríteni — a tavaly az történt, hogy a budapesti egyetem új épületén levő diszitések tetejéről a keresztet letördelték. (A rossz nyelvek azt is beszélték, hogy éppen ezek tették, hogy az üldözés megkezdésére ok legyen.) Ebből aztán nagy lármát csaptak s a különféle kath. egyletekben felbujtogatták az ifjúságot, mely most már azt követelte, hogy a «meggyalázott» kereszt minden tanteremben kifüggesztessék, s minden tanár és tanítvány a különféle szertartásoknál tartozzék arra esküdni. Az ifjúság e messze néző tervét a kath. theologiai és jogász tanárok partolták, de a többieknek végre is sikerült megakadályozniok e pápista tulkapást. E felett kesergett, valami papra valló virágos predikációban a néppárt ifju vezére ifj. gróf Zichy János ur s ezért tüzelt Rakowszky István néppárti honatya,

fenyegetődvén, hogy ha az ifjúság kiválmának eleget nem tesznek, az ifjúság «processióval» fogja vissza vinni a keresztet E beszédekre Wlassics miniszter nagy szeliden a mint nálunk a katolikusokkal beszélni szokás, hogy valamiképpen meg ne haragudjanak! — védte az egyetem állami jellegét s elítélte, hogy a keresztet politikai pártcélokra használják fel, sőt nem átalják az ifjúságot is izgatni ilyen irányban. Az egész ház lelkesen helyeselt a miniszternek, kivéve két kis töredéket: a néppártot és az Ugron Gábor pártját. — A kereszt-vitához — miután a néppárt a kereszt védelmére a protestánsokat is felhívta — mi a következő nyilatkozattal kívánunk járulni:

*Rendjel keresztyén emberen
A krisztusi kereszt.
Ki tudja ezt, az szívesen
Hordozni soh' se rest.*

*Alázattal, készségesen
Hordozza nyert kegyül;
De nem kívül, a kebelen,
Óh nem, hanem: — belül.*

Egyházi élet.

A sárdák hatalma. Valóságos botrányos pipogyaság az, a mit a különböző országokban a zárdák törvényszegéseivel szemben tapasztalunk. Valóságos gyermekrablás számba megy, a mit minduntalan elkövetnek. A kegyes «nénikék» tapasztalatlan leány gyermekeket (legszívesebben zsidót és protestánst) hálóikba kerítik s zárdába csalják honnan a szerencsétlen tereméssel hol «megható» leveleket iratnak a szülőkhöz, hogy ők «eljegyezték magukat a szüz-anyának» s így ne is próbálják őket kivenni akarni, hol meg egyáltalán eltitkolják a gyermek hollétét. Pár év előtt egy brünni zsidóleánykával tettek így, kit atyja a rendőrséggel zárdáról-zárdára nyomon kísért, de kiskoru leányát nem tudta visszakapni körmek közül, míg egyenesen a Felségének atyai szívéhez nem folyamodott. Most Madridban van hasonló eset. Egy Ubao Adél nevű leányt vettek be egy zárdába s bár a törvény kiadását elrendelte, nem engedelmeskedik a zárdafőnöknő. Sőt a gyermekkel most vádat emeltettek édes anyja és testvére ellen, hogy rosszul bának vele s ezért nem akar hozzájuk visszatérni. Nem sokban különbözik ez esettől

Kasper Frigyes esete, kiről mai tárczánk szól. Ez a szerencsétlen fiu valami pápista káplán utján került Majláth kath. püspök papneveldejébe, bár még az áttéréshez szükséges 18 éves életkort el nem érte s így az áttérést a törvény meg nem engedi. De hát mit adnak Majláth ur és jezsuitái a magyar törvényekre, mikor ők Rómát szolgálják! «E felvétel — írja a szebeni luth. konzistorium a vallásügyi miniszterhez — úgy tűnik fel előt-

tünk, mint Majláth püspöknek és az Erdélyben mostanában letelepedett jezsuitáknak évek hosszú során át folytatott fáradozásainak koronája *s a bünt nem kisebbíti az, hogy az erdélyi róm. kath. püspök, Majláth grófnak személyes közreműködésével követtetett el.* A törvényen ejtett sérelem megtorlását követelik. Hogy lesz-e erre a magyar vallásügyi miniszternek elég bátorsága és erélye: arra csakugyan kíváncsiak vagyunk. Ha nem: a felirat utal azokra a «szükségszerű védekezésekre», a melyek most Franciaországban folynak. Furcsa egy állapot is ez. Ha a sátoros cigányok rabolnak el egy gyermeket: talpon áll egy egész vidék csendőrsége; s itt . . .? Kíváncsian várjuk a végét!

Vegyes hírek.

A házasság korlátosása. Minnesota állam törvényhozása — mint New-Yorkból írják — új házassági törvényt alkotott, melynek értelmében elmebajos, tüdővésztes s egyéb megjelölt betegségekben synylődő polgároknak tilos a házasság. Az esketési szertartás előtt a szükséges iratokhoz orvosi bizonyítványt kell csatolni a törvény életbeléptetése óta, mely a házasság felek egészségét igazolja. Tilos továbbá házasságot kötni 45 esztendősnél idősebb nőknek, míg uraknál kor tekintetében nem korlátozzák a házasságot. A ki az új törvény ellen vét, szigorú büntetésben részesül. Hasonló törvényt akarnak életbeléptetni az Egyesült-államok valamennyi államában. Az amerikaiak, sok okos dolgot csinálnak, de a *vadházasságra*, ugylátszik, ők se hoznak törvényt. Mi azt szeretnők, ha a mi törvényhozóink olyan törvényt tennének, mely a vadházásokat, de még a szülőket is, kik ebbe beleegyeznek, szigorúan megbüntetné. Vajjon, megsz-e?!

Szomorú kimutatás. Az «Erdélyi Gazda», ez a kitünően szerkesztett mezőgazdasági lap, a következő kimutatást közli az erdélyi birtokok jelzálogos kölcsönökkel való megterheléséről, az 1883. évi állapot szerint:

	Földbirtokra adott kölcsön	Házra forint
Alsófehér várm.	3.028.508	539.672
B.-Naszód »	4.653.910	526.107
Brassó »	3.006.622	835.222
Csik »	459.012	26.015
Fogarás »	140.522	324.905
Háromszék »	1.374.826	88.889
Hunyad »	2.219.357	1.138.072
Kis-küküllő »	1.789.701	147.772
Kolozs »	3.953.428	4.962.721
M.-Torda »	2.691.200	712.571
N.-Küküllő »	2.822.933	830.468
Szeben »	1.488.568	2.448.458
Sz.-Doboka »	3.463.580	502.620
T.-Aranyos »	2.336.290	235.567
Udvarhely »	1.536.279	467.161

Összesen: 34,964.746 13,786.220;
azaz mondjuk kerek számban: 50 millió forint
Az adósságnak a föld értékével való összehason-

lítására nézve részletes adatok vannak a deési törvényszék területéről. Itt az összes földterület 19 ezer hold 1 millió 200 ezer forint értékben, melyen 400 ezer forint bekebelezett adósság volt; tehát a földérték $\frac{1}{3}$ részének felelt meg a felvett kölcsön. Körülbelül ez az arány áll egész Erdélyre nézve. Ha már most meggondoljuk, hogy ebbe nincs beleszámítva az osztrák-magyar bank s más külföldi pénzintézetek és a magánosok követelése, hátrálékos adók, váltó adósságok stb., az adósságok pedig folyton növekedtek: nem tulzunk, ha az erdélyi birtokokat terhelő adósságok összegét ma 80—100 millióra becsüljük. Ez adatok egyházilag is rendkívül fontosak, ha meggondoljuk, hogy az erdélyi földbirtokosok tulajdonos része református. Lehet-e csudálkozni, ha ily rettenetesen elszegényedett hiveink az egyházi teherviseléstől huzódoznak s a katolikus «*ingyen*» egyházat keresik? — A magyar állam — gazdaságilag tekintve — az egyházi terhek alatt nyögő protestánsokat a felekezeti hajzában láthatólag kiszolgáltatta az állami javakkal gazdagon ellátott kath. egyháznak. És Samassa érsek ur mégis arról panaszkodik, hogy az állam minket bőségesen ellát, míg őket üldözi! Valóban egyházi életünk vezetőire a hitélet erősítése mellett, nagy feladat hárul a vagyoni jólét emelése tekintetében. A ki vagyoniag elesett: az közel jutott az erkölcsi eleséshez is. Mert a vagyon ugyan nem célja az életnek, de *nélkülözhetetlen eszköze!* Azért meg kell ragadni minden becsületes eszközt, hogy népünk anyagi jólétét emeljük. Ezzel is szolgálunk egyházunknak, sőt az Isten-országának is. Tehát ébredjünk és ne aludjunk!

A bácsi háziipari tanfolyam bevégezése jut eszünkbe előbbi hírünk kapcsán. E nyomorult szegény községben a földmivelésügyi miniszter az ideai tél folyamán a népet egy kiküldött vándortanító által a *kosárfonásra* taníttatta *ingyen*. Valami 50 legény és leány tanulta s már e télen több mint 1000 koronát szereztek ezen az uton. Mit jelent egy szegény községre nézve a mezei munka szünetelése idején 1000 korona bevétel, csak az tudja, ki a nép szegénységét ismeri. Lelkészeink, kik népünk sorsát szívéből viselik, gondoskodjanak ez uton is népünk jólétének emelésén. *Dr. Gidófalvy István kir. közjegyző ur Kolozsvárt a legszívesebben szolgál utmutatással.*

Szerkesztői üzenetek.

Előfizetőinket újra kérjük, hogy a kezükhöz nem jutó lapokért azon postahivatalnál reklamáljanak, a melynek a lapot kézbesítenie kellett volna. Innen a lapok — a mint meggyőződünk — a legpontosabban küldetnek el. Tehát a postán kell a bajnak lenni.

N. Á. M.-Ugra. — A szíves buzgalmat nagyon köszönjük. Az előfizetést csak január 1-től számíthatjuk. Az 1 és 5 sz. kivételével — melyekből felesleges példányaink nincsenek — a többiből az előfizetők számának megfelelő példányokat elküldtük. A jelzett célra még 60 pld.-t különböző számokból. A terv elismerésre méltó; köszönjük. Mondanunk sem kell, hogy sikert kívánunk. Szíves üdvözlöt!